

BEZMUGURKAULNIEKU DAUDZVEIDĪBA PIEPĒS UZ APŠU KRITALĀM ĀBEĻU DABAS LIEGUMĀ

Artis Spūlis

Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāte

Adrese: Kronvalda bulv. 4, LV 1586, Rīga, Latvija

e-pasts: artiss005@inbox.lv

Daudzi saproksilofāgi barojas nevis tieši ar koksni, bet gan ar koksni sadalošajām sēnēm (Johansson 2006), no kurām piepju sēnes ir visplašāk pazīstamās. Daudzām piepju sugām veidojas relatīvi lieli augļķermeņi, kuros var būt sastopams liels dažādu bezmugurkaulnieku daudzums. No saproksilofāgiem piepēs visvairāk ir sastopamas vaboles (Coleoptera) un divspārņi (Diptera), bet ir sastopami arī bezmugurkaulnieki, kuri ir ienākuši no augsnes faunas, piemēram gliemeži (Gastropoda), mazzartāpi (Oligochaeta), daudzkāji (Diplopoda), u.c. Bez mugurkaulnieku, it īpaši, saproksilofāgu sastopamība piepēs nav vienmērīga, un tā mainās atkarībā no piepes fizioloģiskajiem parametriem, piemēram, vecuma un dzīves ilguma.

Šajā pētījumā tika pētīta bezmugurkaulnieku daudzveidība atkarībā no piepes augļķermeņa vecuma un no tā, vai tas ir viengadīgs, vai daudzgadīgs. Kā arī cik liela piepju daudzveidība bija sastopama uz kritālām atkarībā no tās diametra un sadalīšanās pakāpes, kā arī, kā tas ietekmē bezmugurkaulnieku daudzveidību.

Pētījums tika veikts Ābeļu dabas liegumā 2009. gada septembrī. Piepes tika ievākas 5 parauglaukumos, katrā no 10 kritālām. Kopumā tika ievāktas 107 piepes un 856 bezmugurkaulnieku īpatņi. Bez mugurkaulnieki no piepēm tika izlasīti laboratorijā.

Biezāk izplatītās piepes ir apšu cietpiepe (*Phellinus tremulae*), pelēkā dūmaine (*Bjerkandera adusta*), tauriņpiepes (*Trametes* sp.). Vislielākā piepju daudzveidība tika novērota uz kritālām, kas bija savā sadalīšanās sākumstadijā, jeb uz tādām, kurām vēl bija miza. Pēc tam piepju daudzveidība strauji samazinās. No saproksilofāgiem izplatītākās grupas pēc īpatņu skaita ir pangodiņu kāpuri (Cecidomyiidae), mušu kāpuri (Brachycera), ķirpju (Ciidae) dzimtas pieaugušās vaboles. Bez mugurkaulnieku skaits visaugstākais tika novērots viengadīgās vecās un viengadīgās jaunās piepēs, kaut gan piepju skaits abās grupās (viengadīgas un daudzgadīgas) bija līdzīgs.

Šajā darbā netika pievērsta uzmanība apkārtējās vides apstākļiem, mikro apstākļiem uz kritalu stumbriem, u.c. parametriem, kuriem varētu būt būtiska loma bez mugurkaulnieku izplatībai piepēs. Ir nepieciešami dziļāki un plašāki pētījumi par šo tēmu turpmāk, kuros vērā tiktu ņemti dažādi būtiski apkārtējās vides faktori, piemēram, mitrums, ekspozīcija, kā arī attiecības starp konkrētām piepju un saproksilofāgu sugām.

Atsauces

Johansson T., Olsson J., Hjalten J., Jonsson B. G., Ericson L., 2006. Beetle attraction to sporocarps and wood infected with mycelia of decay fungi in old-growth spruce forests of northern Sweden. *Forest Ecology and Management*, 237: 335 – 341